

Kim's looking Glass

กิม จงกิตยวัจน

Mini Phaenomenta

ศูนย์วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน... ใจเกิด

หลายเดือนก่อน ดิฉันเล่าถึงโครงการสร้างศูนย์วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่นานมีบุ๊คส์ร่วมดำเนินงานกับมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสนับสนุนโดยสถาบันกวดวิชา ตอนนี้องค์กรเริ่มแล้วนะ

ตอนที่ดิฉันเชื่อเชิญโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้ามาฟังว่า **Mini Phaenomenta** เป็นอย่างไร อาจสุดโต่งอย่างไร ก็มีโรงเรียนทั้งหมด 7 แห่ง ลงชื่อว่าจะนำร่องด้วย เมื่อเดือนที่แล้วทั้ง 7 โรงเรียนนี้ส่งตัวแทนครูและผู้ปกครองที่เอาคัพโรงเรียนละ 3 คนมาร่วมเวิร์คช็อป 3 วัน 2 คืนด้วยกันที่ Go Genius Learning Center เขาใหญ่

เป้าหมายของเวิร์คช็อปคือทำลายกำแพงของ "ความเป็นไปไม่ได้" ในการทำงานไม่มีการก่อบริการ

ความจริงในโรงเรียนนานาชาติ เด็กทุกคนจะมีประสบการณ์ทำงานช่าง งานไม้ในวิชา Design & Technology แต่โรงเรียนไทยไม่มีวิชานี้ เพราะฉะนั้น คนไทยส่วนมากไม่เคยจับเครื่องมือมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการเลื่อยไม้ เจาะรู ตัดกระดาษ ในครั้งนี้ ผู้ร่วมเวิร์คช็อปถูกแบ่งเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน แต่ละกลุ่มจะได้ "วิธีสร้าง" สถานีวิทยาศาสตร์ที่ไม่เหมือนกัน แล้วลงมือทำจริงโดยวิทยากรจะสวมหมวก facilitator คือ ไม่บอก ไม่สั่ง แต่คอยแนะถึงเทคนิค เช่น วิธีการตัดไม้รูปครึ่งวงกลม พอสิ้นวัน ทุกคนจะเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจ เพราะเห็นประจักษ์ว่า "ฉันทำได้ด้วยมือของฉันเอง"

ความจริงแล้วพอถึงคราวที่แต่ละโรงเรียนจะไปสร้างสถานีทดลองเอง ครูไม่ได้เป็นคนสร้างนะ แต่จะเชิญชวนให้ผู้ปกครองเป็นคนสร้างให้โรงเรียน ระหว่างที่เราสะท้อนความคิดตอนกลางคืน หลายท่านบอกว่า เป็นครั้งแรกที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองแบบนี้ รู้สึกพิเศษมาก

หลายท่านคงจำได้ว่า ก่อนดิฉันรับปาก ดร.พิเชษฐ์ (ผู้คิดค้นคอนเซ็ปต์ Mini Phaenomenta) ว่าจะทำโครงการนี้ที่ประเทศไทย ดิฉันเคยเถียงท่านว่า ผู้ปกครองชาวไทยไม่น่าจะยอมสร้างสถานีฯ เป็นอันขาด คงจะว่าจ้างช่างไม้ข้างนอก หรือไม่ก็ให้ครูทำ

ตอนนี้ดิฉันเข้าใจแล้วว่า ดร.พิเชษฐ์กำหนดว่าทุกโรงเรียนที่ร่วมโครงการจะต้องส่งตัวแทนมาเวิร์คช็อปก่อน ก็เพื่อนำมาแบบธรรมชาติที่สุดว่า "เราทำได้" และเมื่อเชิญผู้ปกครองมาเป็นส่วนหนึ่งด้วยแล้ว คนกลุ่มนี้แหละที่จะเป็นกระบอกเสียงให้กับเราต่อไป

จุดเด่นอีกอย่างของ Mini Phaenomenta คือ ห้ามติดป้ายชื่อ วิธีเล่นและคำอธิบายของปรากฏการณ์เด็ดขาด เรื่องนี้คือเรื่องสุดโต่งที่เคยกล่าวถึงข้างต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกแรงต้านมากที่สุด ไม่ว่าจะในระดับวิทยากรของเราเองก็ตาม ครูและผู้ปกครอง

แต่ในวันสุดท้ายของเวิร์คช็อป ทุกคนจะทำกิจกรรม Genetic Talk คือเราแบ่งกันเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มนั่งล้อมรอบสถานีที่ประทับใจที่สุด ในเวลานี้ วิทยากรทำหน้าที่ facilitate อย่างเดียว ทุกคนต้องอดใจไม่เปิดปากอย่างมาก

เราจะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมเวิร์คช็อป "เล่น" กับสถานีต่อหน้าทุกคน โดยฝึกติกคือ จะต้องพูดออกมาเสียงดังว่า "ฉันกำลังจะทำอะไร ฉันคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น" แล้วก็ทำมัน จากนั้นให้พูดว่า "พบว่ามันเกิดอะไรขึ้น น่าจะเป็นเพราะอะไร" แล้วก็กลับไปคนต่อไปที่ยกมือก็จะเวียนกระบวนการนี้ แต่จะเปลี่ยนตัวแปรไปเรื่อยๆ "คราวนี้ฉันจะทำแบบนี้บ้าง ฉันคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น" ลองทำดู "ฮืม มันกลับเป็นแบบนี้" ฯลฯ

ที่ต้องบอกว่าวิทยากรต้องปิดปากตัวเองเป็นเพราะ สิ่งที่บางคนพูดมันผิดเพี้ยนมาก หรือถูกต้องโปะซะมาก แต่วิทยากรห้ามได้เถียง ห้ามอธิบายหรือห้ามคอนเฟิร์ม นี่ก็คือกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ โดยใช้วิธีการ Accommodation (เรียนรู้จากความแตกต่างในความคิดตอนต้น) ซึ่งครู (หรือในที่นี้คือวิทยากร) สามารถกระตุ้นได้มากขึ้นด้วยกระบวนการ Genetic Talk ะ

ตอนนี้เปิดเทอมสองแล้วทั้ง 7 โรงเรียนเริ่มนำ Mini Phaenomenta เข้าโรงเรียนจริง โดยก้าวแรกโครงการของเราจะเอาสถานีเคลื่อนที่ไปให้ยืมโรงเรียนละสองสัปดาห์ ระหว่างนั้นโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองให้มาเห็นความมหัศจรรย์และแววตาของเด็กๆ เพื่อหลังจากที่สถานีถูกเวียนไปโรงเรียนอื่น ผู้ปกครองก็จะได้ยกมืออาสาสร้างสถานีประจำให้กับโรงเรียน

หากโรงเรียนไหนสนใจร่วมโครงการกับเราในปีการศึกษา 2559 กรุณาอีเมลหาดิฉันได้ที่ kim@nanmeebooks.com